

PROPAGANDA OG SKJULT REKLAME

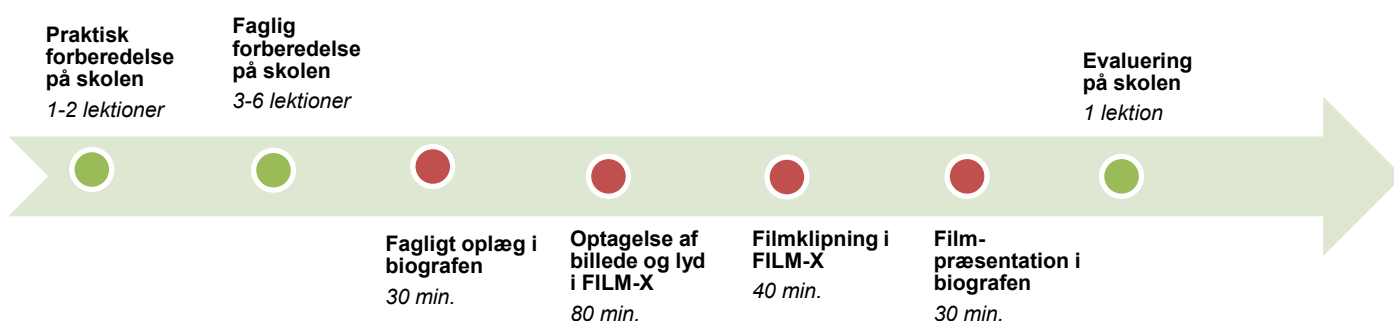
Selvom propaganda og skjult reklame er to helt forskellige ting, er fællesnævneren, at de arbejder med at påvirke publikum på et ubevidst plan. Ultimativt er målet, at publikum indirekte får forbrugermæssige og politiske præferencer, som de oplever som deres egne, fordi de ikke som sådan er blevet eksponeret for en eksplicit reklame- eller kampagnefilm.

Afsenderen af både propaganda og skjult reklame er ikke ved første øjekast en kommerciel virksomhed eller et politisk parti. Propaganda kan fx foregå i nyhedsudsendelser, hvor mediet er styret af politiske interesser, og skjult reklame kan optræde i film og serier, hvor en kommerciel virksomhed har betalt store summer for at få et produkt placeret i en fiktiv fortælling, som publikum ikke forventer indeholder reklame.

Derfor kan det være sværere at gennemskue, og man skal som publikum være bevidst om mange mekanismer for at være kritisk film- og medieforbruger. Især i vores nutidige globale medielandskab, hvor danske regler ikke altid er nok til at beskytte publikum mod propaganda og skjult reklame.

Forløbet her skal styrke elevernes kritiske forståelse ved dels at introducere til propagandafilm via et undervisningsmateriale hjemme på skolen og dels lade dem selv producere filmscener med skjult reklame i FILM-X studierne.

Forløbet består af nedenstående faser.

Denne vejledning støtter i de faser, der foregår på skolen, og beskriver aktiviteterne for netop dette forløb.

FASE 1: Praktisk forberedelse

Den praktiske forberedelse på skolen er vigtig for at eleverne kender deres ramme og rolle, inden de kommer til FILM-X.

Vi anbefaler at I starter med at se vores [introduktionsfilm til FILM-X studierne](#) fælles på klassen.

Herefter inddeles klassen i filmhold på 4-7 elever, og holdene de fordeles på studierne 1-4. Er I færre end 28 elever er der max 6 elever i Studie 4 / Bilen. Hvert filmhold ser nu introfilmen til netop det studie, de skal arbejde i. Filmene viser mulighederne og desuden får eleverne en introduktion til de funktioner, der skal varetages på hvert filmhold.

Se introduktionsfilmene under beskrivelsen af hvert studie på hjemmesiden:

[Studie 1](#), [Studie 2](#), [Studie 3](#), [Studie 4](#)

Introduktionsfilmene viser mulighederne i de enkelte studier og introducerer til de funktioner, eleverne skal fordele mellem sig hjemme på skolen.

Ud over de fire optagestudier, kan eleverne også producere nærbilleder til deres film i [nærbilledestudiet](#). Det kan være nærbilleder af deres produkt eller klassiske skud, hvor en skuespiller udtaler budskabet direkte til kameraet. Endelig kan eleverne selv optage effektløyd i [lydstudiet](#). Alle hold deles om nærbilledestudiet og lydstudiet.

Vi anbefaler, at holdene sammensættes således, at eleverne varetager en funktion, de har særlig interesse for eller kompetence til at varetage. Det er f.eks. vigtigt, at instruktøren er motiveret for at lede sit hold, de tekniske funktioner varetages af elever, der kan lide at fordybe sig med en computer, og at skuespillerne har mod på at tage en rolle på sig.

FASE 2: Faglig forberedelse

KORT BAGGRUNDSVIDEN

Propagandafilm har næsten eksisteret lige så længe som selve filmmediet. Der gik ikke mange år, før man opdagede, hvordan de levende billeder kunne vække følelser, samtidigt med at de gav publikum indtrykket af at få vist en sandfærdig fortælling fra virkeligheden, i og med at mange tænkte på fotografier og billeder i film som en 1:1 afspejling af omgivelserne. Især filmklipningen gav mulighed for at kæde ting sammen og mere ubemærket påvirke hjernen, og da lyden blev koblet på i slutningen af 20'erne fik man et vigtigt redskab til at skabe følelser hos publikum.

Det blev vigtigere end nogensinde at være kildekritisk, og filmmediet har haft kolossal betydning for, hvordan ekstremisme har kunnet spredes til den brede befolkning både hurtigt og overbevisende via biograferne, hvor man viste nyhedsfilm næsten gratis. Propagandafilm har således været med til at skabe opbakning til de politiske ideologier, der ledte til 2. Verdenskrig.

Da tv-mediet blev udbredt op gennem 50'erne, var (mere eller mindre) skjult reklame igen noget man så som en oplagt mulighed for at styre seernes forbrug. I USA implementerede man hurtigt hverdagsprodukter i de populære sitcoms, hvor man følger en "almindelig" amerikansk familie i deres daglige gøremål. I stedet for reklamepauser fortalte hovedpersonerne glædeligt om deres yndlings kaffe, vaskemaskiner, forsikringer osv. Og det

var en effektiv metode til at styre seernes forbrug via den identifikation man følte med karaktererne og de situationer de befandt sig i.

Og selv efter reklamefilmen blev en selvstændig genre med svimlende budgetter, kunne virksomhederne se et potentiale i at betale store beløb for at få placeret produkter i film og serier.

Undervisningsmateriale om propagandafilm

På filmcentralen finder I undervisningsmaterialet **Fejlbombning eller fake news?**
(<https://filmcentralen.dk/grundskolen/undervisning/fejlbombning-eller-fake-news>)

Her finder I to korte filmklip på 2-3 minutter, der begge skildrer bombningen af Shell huset under besættelsen. Den ene film fokuserer på bombningen som en heltegerning med afgørende betydning for, at krigen snart kan afsluttes mens den anden film fokuserer på bombningen som en tragedie, hvor uskyldige mennesker bl.a. børn på den Franske Skole mistede livet.

I kan vælge at anvende hele eller dele af undervisningsmaterialet. Som minimum anbefaler vi, at I ser de to film og arbejder med følgende spørgsmål:

- Hvad er budskabet i filmen?
- Hvem holder vi med? Og hvem er "skurken"?
- Hvilke billeder er brugt til at fortælle historien? (se fx på motiver, vinkler, bevægelse)
- Hvordan er lyden brugt til at understrege budskabet? (fx musik og stemmeføring)
- Hvem er afsenderen i filmen?
- Får vi fakta-viden i løbet af filmen?

Forberedelse af egne film

Efter I har analyseret varierende eksempler på reklamefilm, skal eleverne i gang med at forberede deres egne film, men den største del af udviklingen vil ske som en del af forløbet i vore studier. Det vigtigste er, at eleverne er inddelt i filmhold, har valgt studier og fordelt roller – som beskrevet under Praktisk forberedelse. Derudover er det en fordel, hvis filmholdene i samme proces ser baggrundsfilmen igennem til deres studie, og gør sig nogle tanker om, hvilke handlinger, de kunne have i filmene.

Når de er i deres studie, skal de arbejde med skjult reklame via *product placement*. Her får de udleveret et sæt med rekvisitter, hvoraf de skal vælge mindst en og max tre, der flettes ind i filmen så ubemærket for publikum som muligt. Rekvisitterne vil sikkert inspirere dem til at lade en handling gå i en bestemt retning, så derfor vil det være helt fint, at de ikke har lagt sig alt for fast på en handling til deres film på forhånd.

FASE 3: Forløbet i FILM-X

Forløbet i FILM-X varetages af to undervisere. De introducerer til teknik, udfordrer eleverne filmfagligt og coacher dem i at varetage deres funktion på filmholdet.

Din rolle som lærer er først og fremmest at forberede og efterbearbejde FILM-X besøget med klassen, og under forløbet i FILM-X er der behov for, at du:

- Støtter elevernes samarbejde og fokus på den faglige vinkel, I arbejder med på skolen
- Laver aftaler med elever, der holder pause undervejs i forløbet
- Er til stede og observerer dine elever i nye roller og omgivelser

- Hjælper med at guide elever, der optager i lydstudiet og nærbilledestudiet under klipningen – med støtte fra underviserne i FILM-X

Derudover kan du dokumentere elevernes arbejdsproces, hvilket vil være en super indgang til evalueringen hjemme på skolen.

Introduktion og fagligt oplæg i biografen

Forløbet starter i biografen, hvor vi ser eksempler på skjult reklame i fiktionsfilm via *product placement*, og vi perspektiverer til, hvordan man på sociale medier arbejder med sponsoreret indhold. Underviserne får en fornemmelse for elevernes forhåndsviden og hvad I har arbejdet med hjemme på skolen.

Optagelse af billede og lyd i FILM-X

Efter en fælles rundvisning går filmholdene i gang med at optage deres film. Underviserne udleverer rekvisitterne, der skal indgå i filmene som skjult reklame, og når filmholdene har en grundlæggende idé til deres film på plads, finder de andre kostumer og rekvisitter, der er vigtige for filmens handling. Herefter optages filmene og holdet samarbejder i de roller, de har valgt på forhånd (instruktør, fotograf, skuespiller).

Klipning i FILM-X

Under klipningen er det klipperen, der sidder ved tastene. Resten af holdet deltager med idéer og refleksioner ift. indklip, effektlyde og musik, de vil have med i filmen.

Holdene fra studie 1 og 2 starter klippeprocessen med at indspille deres dialog med mikrofon ved klippecomputeren.

Evt. går 2-3 elever ind i lydstudiet og producerer egne effektlyde, og 2-3 elever optager reaktions- og detaljeskud i Nærbilledestudiet. Det kan være en jingle, et slogan, et nærbillede af et produkt mm.

Holdet samles ved klippestanderen og færdiggør filmen med ekstra billedklip, lyde og musik, og fx tekster eller logoer for produkter / kampagner.

Filmpræsentation i biografen

Vi slutter forløbet af med, at holdene præsenterer deres proces og færdige film for klassen i vores biograf. Hvert hold redegør for deres valg af virkemidler i relation til filmens målgruppe og den fiktive kundes ønsker.

FASE 4: Opfølgning på skolen

Vi opfordrer til, at I på skolen følger op med en dybere refleksion over elevernes læring.

Måske har I mod på at starte en ny produktion op med det udstyr, I har adgang til på skolen, så eleverne kan opnå større fortrolighed med at anvende de multimodale udtryksformer. Her kan I fx vælge at lave kampagnefilm for et emne, der optager eleverne selv.

Kontakt

Har du brug for hjælp eller inspiration til forberedelsen, kan du kontakte os på tlf. 3374 3669 eller sende en mail til film-x@dfi.dk